

עין משפט
נר מצוה

בוא א ב מיי פ"א מהל' שבת הלכה י:
בוא ג מיי פ"י מהל' שבת הלכה טו:
ז ד מיי פ"א מהל' שבת הלכה ט:
יח ה מיי פ"ט שם הלכה טו:

יב ו מיי פ"ו שם הלכה י:
כ ז מיי פ"א מהל' פסחין הלכה טו:
הלכה יט סמג עשין כב
טושי"ם א"ח סי' לב ספק ד וטושי"ם י"ד סי' יעבד ספק ג:

בא ה מיי' וסמג שם טושי"ע א"ח סי' לו ספק א וטושי"ע י"ד סי' יעבד ספק ה:
בב ז מיי' פ"ו שם הל' יא ופ"ח הלכה ג סמג עשין כב טושי"ע י"ד סי' יעבד ספק א:
בג ז מיי' שם טושי"ע שם ספק ג:
כד כ ל מיי' פ"א שם הלכה ה סמג שם טושי"ע א"ח סי' לב ספק ג וטושי"ע י"ד סי' יעבד ספק ו ופי' רעו סעי' ה:

מוסף רש"י

שכן רישומין על קרישי המוספין, וכתב את זוז ואת זוז ומוחק פעמים שטעם (ועליו נגב), ועשה מאחת מנהגה, להל עליל ע א, כתבה כשיירה, דל' שיר משא, שטעם אחת ארבע ושיטה אחת קריאה, שאין ממלא כל השיטה (מחוות א), או שכתב את השירה (א), או שכתב את הסיקה כשאר מנחות, ארית על גבי ארית (שם), מ"ם י"ד מ"ם, הרי כלן מיט, רמז לניסוך המים מן המורה נחז (במדבר כט יח),

מוסף תוספות

א. דא[א]ורך קאמר, מוס' הלכ' .
ב. כדקתני במלחיה, מוס' הלכ'ס.
ג. וברואה ד... מוס' הלכ'ס.
ד. כדי לכתוב קמיע.
ה. וקנט איהו כל שהוא, כשכ"א.
ו. [ד]מחייב בשני חוטיין, מוס' הלכ'ס.
ז. וכיצורא בה מתקיימת מקצת סופרים הצורפתים שכתובין אותה פשוטה, רמב"ן, [ד]אן לא בני למיכיל כלל למה הוצרכו לומר לא יעשה האות, ריעב"א.

רבינו חננאל

ת"ל אחת, הא כיצד אינו חייב עד שיכתוב שם קטן משם גדול שי"ן מ"ם משמעון ושמואל ונח מנחור דין מרגיאל, ר' יהודה אומר אפילו לא כתב אלא ב' אותות והן שם אחד כשר שר רג חת מה, הנה ת"ק שנה סתם שם משמעון ונח מנחור וכולהו, ש"מ דכיצורא באלו ב' אותות שהן ב' שמות הוא דמחייב ת"ק, אבל ב' אותות שהן שם אחד לא ופליג ר' יהודה עליה בהויא וקתני ב' הכותב ב' אותות והן שם אחד חייב, קשיא דר' יהודה אדרבי יהודה ופרקינא או דקתני

ר' יהודה במתניתין כי הכותב ב' אותות מב' שמות הוא שהוא חייב, כגון שם משמעון וכיצורא בו ידיה הוא, כלומר סבא ידיה שמה ממאן דליתיה רביה וסבא ולא תנא לה משמיה, לפום דפליגא על רביה, והא דתני כי חייב אפילו כתוב ב' אותות משם אחד כגון שם תת, משם רבן גמליאל רביה ששאה, ואקשינן נמי אליבא דר' שמעון דקתני סתם עד שיעשה מלאכה שכיורא בה מתקיימת, והלא תנא [קמא] לא חייב אות אחת ולא חוט אחד בבגד ולא בית אחד בנפה, והלא שם משמעון ונח מנחור כיורא בהן מתקיימת וכן בבגד וכן בנפה, ומצאנו דברי ר' שמעון כת"ק, מה בא ר' שמעון לאשמעון, וכי תימא ב' אותות שהן שם אחד איכא בינייהו, דת"ק לא מחייב ר' שמעון מחייב, אי הכי היינו ר' יהודה דהוא נמי ת"ק ודמחייב כי האי גוונא ולתרווייהו (תני) [קתין להו ת"ק, וכי תימא אין הכי נמי, מיהו ר' יהודה אינו מחייב אלא בב' אותות שהן מילה ידועה כגון שש שהוא מלשון ששה ותת שהוא מלשון נתנה ושש שהוא מלשון ששון, אבל א"י' אל"ף או ב"ית שאין מהן מלה ידועה כלל, אם נחבין לכתוב אאורך וכתב אא, ר' יהודה לא מחייב כיון כיון דלא משכחת מיניהו שם ולא מלה ידועה, ור"ש אמר לך כיון דאיכא בכתביב כה"ג בגלטורי ומתקיימן, כשאר מכתבה שהיא מלאכה מתקיימת אני קורא בה וחייב, פי' גלטורי, קמיעין שכתבין בהן אותיות כגון אא יי וכיצורא ביהו), ואקשינן טוב וכו' ר' יהודה ברא מיקל ר' שמעון מחמיר ותוא מחייב, והא שמעינן ליה ל' שמעון דמיקל בכי האי גוונא דתניא והקדרי ר' שמעון אומר עד שיקרא את כולו כו', הנה ר' שמעון מיקל ולא מחייב אלא כמאן דעביד כולה מלאכה, וכן אינו מחייב אלא עד שיכתוב את כל השם, ואיך אתה אומר כי מחייב ר"ש אאלף אלף דאאורך, ודחינן

(א) עיין בערוך ערך אף.

קנ:

בגלטורי בעלמא חייב, (י פירוש א"ח שכותבין בקמיע וכן פירש ר"ח וש מפרשים א"ח היינו אמנ אמנ (סלה) שכותבין בקמיעין ולימא דהיינו נוטריקון וחייב אפילו באלד ורבנן דפטרי במתני' (ט פטרי אפילו צב' וג': **א"א** דאאורך איכא בינייהו.

ת"ל אחת הא כיצד אינו חייב עד שיכתוב שם קטן משם גדול שם משמעון ומשמואל נח מנחור דין מרגיאל גר מרגיאל ארבי יהודה אומר אפילו לא כתב אלא שתי אותיות והן שם אחד חייב כגון שש תת רר גג חח א"ר יוסי וכי משום כותב הוא חייב והלא אינו חייב אלא משום רושם שכן רושמינן על קרשי המשכן לידע איזו היא בן וזוג לפיכך שרט שריטה אחת על שני נסרין או שתי שריטות על נסר אחד חייב רבי שמעון אומר יעשה אחת יכול עד שיכתוב את כל השם עד שיארוג כל הבגד עד שיעשה את כל הגפה ת"ל מאחת אי מאחת יכול אפילו לא כתב אלא אות אחת ואפילו לא ארג אלא חוט אחד ואפילו לא עשה אלא בית אחד בנפה ת"ל אחת הא כיצד אינו חייב עד שיעשה מלאכה שכיורא בה מתקיימת ר' יוסי אומר ^הועשה אחת ועשה הנה פעמים שחייב אחת על כולן ופעמים שחייב על כל אחת ואחת קתני מיהא רבי יהודה אומר אפילו לא כתב אלא שתי אותיות והן שם אחד חייב לא קשיא הא דידיה הא דרביה דתניא רבי יהודה אומר

משום רבן גמליאל אפילו לא כתב אלא ב' אותיות והן שם אחד חייב כגון שש תת רר גג חח ור"ש היינו ת"ק וב"ת אלף אלף דאאורך איכא בינייהו דת"ק סבר יאלף אלף דאאורך לא מיחייב ור"ש סבר כיון דאיתיה בגלטורי בעלמא חייב למימרא דר"ש לחומרא והתניא ^ההקודח כל שהוא חייב המגרר כל שהוא

י'המעבד כל שהוא י'הצר בכלי צורה כל שהוא רש"א עד שיקרא את כולו עד שיגרור את כולו עד שיעבד את כולו עד שיציור כולו אלא ר"ש הא אתא לאשמעינן עד שיכתוב את השם כולו ומי מצית אמרת הכי והתניא רש"א ועשה אחת יכול עד שיכתוב את השם כולו ת"ל מאחת תריין ואימא הכי יכול עד שיכתוב את הפסוק כולו ת"ל מאחת ר' יוסי אומר ועשה אחת ועשה הנה פעמים שחייב אחת על כולן ופעמים שחייב על כל אחת ואחת א"ר יוסי בר' חנינא מ"ט דר' יוסי אחת מאחת הנה מהנה אחת שהיא הנה והנה שהיא אחת אחת שמעון מאחת שם משמעון הנה אבות ימהנה תולדות אחת שהיא הנה ודון שבת ושגנת הנה שהיא אחת שגנת שבת וודון מלאכות: א"ר יהודה מצינו שם קטן משם גדול: מי דמי מ"ם דשם סתום מ"ם דשמעון פתוח אמר רב חסדא זאת אומרת סתום ועשאו פתוח כשר מיתיבי ^{יב}וכתבתם שתהא כתיבה תמה ישלא יכתוב אלפין עיינין עיינין אלפין ביתין כפין כפין ביתין גמין צדין צדין גמין דלתין רישין רישין דלתין היהין חיתין חיתין פשוטין פשוטין כפופין מימין סמכין סמכין מימין סתומין פתוחין פתוחין סתומין פפרשה פתוחה לא יעשנה סתומה סתומה לא יעשנה פתוחה ^{יג}כתבה כשירה או שכתב את השירה כיוצא בה א' שכתב שלא בדיו א' שכתב את האזכרות בזהב הרי אלו יגנוזו הוא דאמר כי האי תנא דתניא ר' רבי יהודה בן בתירה אומר נאמר בשני ^{יד}ונסכיהם בששי ^{טו}ונסכיה בשביעי כמשפטם הרי מ"ם יו"ד מ"ם מ"ם מכאן רמז לניסוך מים מן התור' ומדפתוח ועשאו סתום כשר סתום נמי סתום ועשאו פתוח כשר מי דמי פתוח ועשאו סתום עלויי

במקום אחר והא לא הויא: **ונסכנס**, דתפילין ומוזה: **סס**, שלם כהלכתה: **אלפין עיינין**, יש שכותבין כן מפני שדומין בקריאתן: **ציתין כפין**, דומין כנכמתן: **גמין לדין**, דומין כנכמתן אלא שזה למעלה וזה למטה: **זיינין גוויין**, פשוטין: **כפופין**, כ"ף פ"ה דר"י **נו"ן**: **פשוטין**, הכפולות שלהן פשוטות: **ממין סמכין**, מ"ם סתומה שדומה לממ"ך: **סתומין**, מ"ם סתומה: **פתוחין**, מ"ם פתוחה: **כנסה**, לספר תורה: **כשירה**, צדילוגין ארית ולצינה: **מכאן רמז נו'**, כלומר מ"ם דונסכיהם דריש ליה כפתוחה, [שמע מינה] דפתוח ועשאו סתום כשר ומדפתוח ועשאו סתום כשר הוא הדין נמי סתום ועשאו פתוח כגון שס" שמעון וכשר להסמיים במקום שס:

הבונה פרק שנים עשר שבת

ס"ל אחס, שמהא מלאכה שלימה במקום אחד: **שם משמעון**, ולגבי צבד נמי שני חוטיין וצנפה שני בתין שמקיימין (א) כך לפי שאין אדם אורג צבד ציום אחד ועושה נפה צבת אחת ומתחיל ועושה כדי קיום שלא יהא נסתר מאליו: **אפילו לא כנס**, מתיבה גדולה: **אלא צ' אוסיום**

של שם אחד כגון שש סס, והן מתיבות גדולות כגון שש מששצנר מששך ששמש תת מתתכראו תתנו וכ"ש אם נסתבין לקטנה תחילה: **שכיוולא צה מסקיימת**, ולקמיה פריך היינו ס"ק: **ר' יוסי אומר**, מפרש למילתיה לקמן: **היינו ס"ק**, שש תת: **וכ"ס אלף אלף דאאורך**, שהם שתי אותיות מתיבה גדולה אצל לא מזינו שהיא מתיבה קטנה בכל המקרא: **כיון דאיכא בגלטורי**, קמיעות וכתבים של מכשפות ושל שמות קורין צלשון לנטיין של מינין קלוטרו"ס ורגליין סופרין לכתוב צהן מתיבות ששתי אותיות ואינם מיבות במקום אחר: **המגרר**, כלונסות או קלפים דהויא תולדה דממחק: **הקודח כל שהוא**, קצת הנקב ואע"פ שלא עבד עובי' הסך לראות בעצב השני: **כל שהוא**, מן הצורה: **אם כולו**, כל מה שנכתבין לגרר או לעצב מתחלה צבת אחת: **כל השם**, כל המתיבה: **מ"ט דר' יוסי**, היכי דריש ליה: **אחס מאחס**, אחת ה"ל למכתב ולשחוק וכתב מ"ס ימירה [ומהנה ימירא]: **סנה מסנה**, א"ר הנה הוה ליה למכתב וכתב סנהה מ"ס ימירה ומאחסת ימירה הלכך למדרשיניהו לכולהו כתביניהו, ודרוש אחת הנה צלל מ"ס הכי אחת שהיא הנה הנה שהיא אחת לתרי גוויי איכא למידעש מתשמעויהו ושעה עבירה אחת והיא לו הנה חייב חטאות הרצה אי נמי ועשה אחת עשייתו חשונה לו כלחת ואע"פ שהנה הוי משמע שהרצה עבירות עשה והיינו הנה שהיא אחת הלכך כרווייהו דריש ציה פעמים שהיא כן ופעמים שהיא כן כדמפרש לקמיה: **אחס שצעון**, כלומר דריש מ"ס ימירה אחת הוי משמע דאינו חייב עד שיכתוב כל המיבה שנתבין לכתוב: **מאחס שם משמעון**, כתב מאחס למימר דלפילו לא כתב אלא מקמתה וצלנד שהיא מקויימת (י) במקום אחר דומיא דלחת דרישיה דקרא: **הנה**, הוי משמע אבות כתב מהנה לרצוי תולדות: **אחס ששאי סנה**, דלמרתן לעיל(א) ה"ד כגון שעשאן צדון צבת ושגגת מלאכות ואע"ג דכולן אינן אלא חילול צבת אחת מיחייב לכל מלאכה ומלאכה דגופי מלאכות מחלקין הוואל ואיכא שגגה טוצא: **הנה שהיא אחס שגגס ששם וודון מלאכות**, שאף על פי ששן גופי מלאכות הרצה אינו חייב אלא אחת דלחד שגגה היא: **מי דמי נו'**, זה שנכתבין לכתוב שם משמעון מ"ס פתוחה כתב והיכי קרי ליה מתקיימת

עללין ונפקין ושאלין בשלמא דנשיא בכל יום עללין קורמיהו ונפקין קורמיו, והוון פגניא עללין ונפקין בתריהון, אולין פגניא וזבין באורייתא ואלי למיעל קורמיו בדולבטאי, אשאתאלת לרבנן, על ר' יוחנן ודרשה בי מרשחא (תנאי) [דרכי בביתא] אפילו מגור ותי"ח וכהן גדול ע"ה, פמור תי"ח קודם, ולא תימא הני מילי לפדות ולהחיות ולבסות, הא לישיבה לא אלא אפילו לישיבה תי"ח קודם, מיט יקרה יהו מפנינים, כמ"ג שנכנס לפני ולפנים, וקיי"ל כת"ק דמתניתין, דאפילו ר' יוסי דקיי"ל נמוקו עמו, הא (דאינן) [חזינן] ר' יוסי בר' חנינא [דאמר] מ"ט דר' יוסי דרישו ועשה אחת ועשה הנה, ומפרש אחת שמעון מאחת שם משמעון, שמעינן מיניה דמודיי ר' יוסי כי הכותב שם משמעון חייב משום כותב, וגרסינן נמי בהזורק מילתא פשיטא, פשיטא נתכוון לזרוק ח' וזרק ד' הוי כתב שם משמעון, וכן נמי כיצד הרגל וכבר פירשנוה הנה, אמר מר א"ר יהודה מצינו שם קטן משם גדול שם משמעון ומשמואל, מי דמי מ"ם דשמעון פתוח ומ"ם דשם סתום, וכאשר יכתוב שם כזה אינו נקרא שם, ופריך רב חסדא זאת אומרת סתום ועשאו פתוח כשר, ומותבין עלה ותכתוב על מזוזות ביתך, פירוש וכתבתם כתב חם, שלא יקרא אלפין עיינין ביתין כפין, כלומר שלא תהא צורת ב"ית בלא תגין כמו כ"ף כו', קתני מיהת כן ולא אותיות פתוחות סתומות ולא סתומות פתוחות, כלומר אם יכתוב בפתוח את שלימה פתוחה סתומה תיגנו מכלל שהיא פסולה, ופרקינן מתניתין דמחייב הכותב שם משמעון ופריך רב חסדא זאת אומרת סתום ועשאו פתוח כשר, ר' יהודה בן פתירה היא דריש סימן לימי הנה דרמיוי קרא, כלומר ונסכיהם כתוב מ"ם יתירה, ובכולהו כתיב ונסכה וגהכא כתיב ונסכיה יו"ד יתירה, וכן בכולהו כתיב כמשפט והכא כמשפטם, והרי ונסכיהם ונסכיה כמשפטם מיס, ומצאנו נמי סתום באמצע תיבה כדכתיב למרבה משריה, ומדפתוח ועשאו סתום כשר כך סתום ועשאו פתוח כשר, ואקשינן בשלמא פתוח ועשאו סתום

מסורת הש"ס

(א) לעיל ט, סנהדרין סה, [כרימות ג, ע"ש], (ג) [תוספ' עי"ן], (א) [לעיל ט, סנהדרין סב, ע"ש], (ד) [נמנחת לא: וע"ש בתוס' ד"ה עשאה כשירה], (ס) תענית ז, (ו) [דף ע"ג], (ז) [גדלה ע"זל שמו], (ח) [שני פירושם הלהה תכונים ערוך ערך אף], (ט) [לקמן קד: י], [לפנינו כשרי"ד דקוסה מן, ד"ה רב אשי אומא כו"ל כשביעי תכני כמספרם כמשפטם וכו' ופקדינות שמי' תכני כמספרם כמשפט שמי'],

תורה אור השלם

1 דבר אל בני ישראל לאמר נָשָׂא כִּי תִקְחָם בְּשִׁנְיָה מִכָּל מִצְוַת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תִעֲשֶׂינָה וְתִשָּׂא מֵאֹת מִדְּבָרֵי יְיָ וְיִקְרָא ד ב 2 אֲבִי יְיָ וְאֵין עַד וְזִלְתִּין אֵין אֲלֵהִים אֲאָזְרֵךְ וְלֹא יִשְׁתַּעֲבִי, שְׂרִיעַת מֹה ה 3 וּבְתַבְתָּם עַל מִזְוֹת בִּיתֵךְ וּבִשְׁעָרֶיךָ: דברים ו ט ו 4 וְשַׁעֲרֵי עֲוִים אֲחֹד תִּשְׁאֵת מִלְבָּד עֵלֶת הַקְּמִיד וּמִנְתָּתָהּ וְנִסְכִּיבָהּ:

במדבר כט יט 5 ושערי תשאת אֶחָד מִלְבָּד עֵלֶת הַקְּמִיד מִנְתָּתָהּ וְנִסְכִּיבָהּ: במדבר טו לא 6 וּמִנְתָּתָהּ וְנִסְכִּיהָ לְפָרִים לְאֵילִים וּלְבָכְשִׁים בְּמִסְפָּרָם בְּמִסְפָּרָם: במדבר כט לט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שם משמעון וי' נתן שמתקיימין כן: (ב) ד"ה מלחת וכו' שמהא מתקיימת במקום:

לעני רש"י

לטיו"ן, לטיוית, קלוטרו"ס וקלטיו"יש], אותיות של כישוף.

רבינו חננאל (המושך)

לה הכי וכי מצית אמרת דלא מחייב ריש אלא עד שיכתוב את כל השם כולו, והנתיא ריש אומר ועשה אחת, יכול עד שיכתוב כל השם כולו ת"ל מאחת כו', והנה אפילו לא כתב אלא מקצת השם חייב, ומתרגינן אהא מחייתא הכי, יכול עד שיכתוב כל הספוק כולו שנתכוון לכתובו לא אפילו נתכוון לכתוב אגרת אינו חייב עד שיכתוב כל מה שנתכוון לו, ת"ל מאחת, אפילו מקצת מן האגרת או מקצת מן הספוק חייב ולעולם מלה שלימה, הא דר' יוסי דאמר משום רושם, פשיטה היא, ומקום שנתכוון לרשום ולא לכתוב חייב ואפילו אינן דבר ידועה ברשימה, כמה בין בימינו בין בשמאלו ויביב, וירושלמי א"ר אמי והקמות אתה משכנן במשפטו, וכי יש משפט לעצים אלא [אי והו] קרש שזכה ליתן בצפון יתכן בצפון לעולם וכן בדרום, לפיכך היו רשומין עליהן שלא יתחלפו, דבי רב הושעיא דבי בר פוי הוו עיילין שאלין בשלמא דנשיא בכל יום, והוו [אליין] דבי רב הושעיא וקתין [דקראן] ונפקין כו', תתחין ודעיין [הוון] בצפורי בולבטאי ופגניא, והוון בולבטאי

עללין ונפקין ושאלין בשלמא דנשיא בכל יום עללין קורמיהו ונפקין קורמיו, והוון פגניא עללין ונפקין בתריהון, אולין פגניא וזבין באורייתא ואלי למיעל קורמיו בדולבטאי, אשאתאלת לרבנן, על ר' יוחנן ודרשה בי מרשחא (תנאי) [דרכי בביתא] אפילו מגור ותי"ח וכהן גדול ע"ה, פמור תי"ח קודם, ולא תימא הני מילי לפדות ולהחיות ולבסות, הא לישיבה לא אלא אפילו לישיבה תי"ח קודם, מיט יקרה יהו מפנינים, כמ"ג שנכנס לפני ולפנים, וקיי"ל כת"ק דמתניתין, דאפילו ר' יוסי דקיי"ל נמוקו עמו, הא (דאינן) [חזינן] ר' יוסי בר' חנינא [דאמר] מ"ט דר' יוסי דרישו ועשה אחת ועשה הנה, ומפרש אחת שמעון מאחת שם משמעון, שמעינן מיניה דמודיי ר' יוסי כי הכותב שם משמעון חייב משום כותב, וגרסינן נמי בהזורק מילתא פשיטא, פשיטא נתכוון לזרוק ח' וזרק ד' הוי כתב שם משמעון, וכן נמי כיצד הרגל וכבר פירשנוה הנה, אמר מר א"ר יהודה מצינו שם קטן משם גדול שם משמעון ומשמואל, מי דמי מ"ם דשמעון פתוח ומ"ם דשם סתום, וכאשר יכתוב שם כזה אינו נקרא שם, ופריך רב חסדא זאת אומרת סתום ועשאו פתוח כשר, ומותבין עלה ותכתוב על מזוזות ביתך, פירוש וכתבתם כתב חם, שלא יקרא אלפין עיינין ביתין כפין, כלומר שלא תהא צורת ב"ית בלא תגין כמו כ"ף כו', קתני מיהת כן ולא אותיות פתוחות סתומות ולא סתומות פתוחות, כלומר אם יכתוב בפתוח את שלימה פתוחה סתומה תיגנו מכלל שהיא פסולה, ופרקינן מתניתין דמחייב הכותב שם משמעון ופריך רב חסדא זאת אומרת סתום ועשאו פתוח כשר, ר' יהודה בן פתירה היא דריש סימן לימי הנה דרמיוי קרא, כלומר ונסכיהם כתוב מ"ם יתירה, ובכולהו כתיב ונסכה וגהכא כתיב ונסכיה יו"ד יתירה, וכן בכולהו כתיב כמשפט והכא כמשפטם, והרי ונסכיהם ונסכיה כמשפטם מיס, ומצאנו נמי סתום באמצע תיבה כדכתיב למרבה משריה, ומדפתוח ועשאו סתום כשר כך סתום ועשאו פתוח כשר, ואקשינן בשלמא פתוח ועשאו סתום